

ПРОГРАМА

ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА „ТУНДЖА” 2021 год.

Програмата за развитие на туризма в община „Тунджа” се приема на основание чл. 11, ал. 1 от Закона за туризма. Тя отразява основните принципи, залегнали в национални и регионални стратегически документи /в т.ч. Националната стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България, обхващаща периода 2014-2030 г., актуализирана 2017 г./ и е съобразена с местните специфики, ресурси и потребности.

Програмата е разработена след анализ на състоянието на туризма в община „Тунджа“, като са отчетени предимствата, предизвикателствата и заплахите. С оглед програмата да бъде реалистична и изпълнима и да не се допусне надценяване или недооценяване на потенциала на територията, тя трябва да може да се осъществи с наличните ресурси.

АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО ВЪЗМОЖНОСТИ, ПРЕДИМСТВА И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ЗА РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА „ТУНДЖА“

Община „Тунджа“, с административен център е в град Ямбол, е сред най-големите по площ административни единици в страната. Общината включва 44 населени места от селски тип, като автентичната среда, натуралните продукти и други техни дадености са възможност за развитие на селски туризъм. Граничи със седем общини - Сливен и Нова Загора /област Сливен/, Стралджа и Елхово /област Ямбол/, Тополовград и Раднево, разположени в областите Хасково и Стара Загора и община Ямбол, което е възможност за териториално сътрудничество за развитие на туризма региона. Реализираният през предходните години проект „Тонзос – Магията на Тунджа” – Маркетинг на туристическа дестинация Тунджа – Стралджа – Ямбол – Болярово” е добра основа в това отношение, която може да се утвърждава и доразвива. Територията на общината се пресича от АМ „Тракия“, а републиканската пътна мрежа в община Тунджа е представена от пътища I-ви, II-ри и III-ти клас, като първокласните заемат най-малък дял в структурата на републиканската пътна мрежа. По първокласен път I-7, през ГКПП „Лесово” се осъществява транспортна връзка между България и Турция. Нейната територия е заета предимно от обработваеми земи, като низинния ѝ релеф преминава в хълмисти възвишения на североизток и на западната периферията на общината. Климатът е от преходно-континентален тип. Богато е и разнообразието от растителни и животински видове в общината, която включва и защитени територии съгласно ЗЗТ /ДВ, №133/1998/ и защитени зони по „Натура 2000“, като например: Резерват „Горна Топчия“; Защитена местност „Веселиновска гора“; Защитена местност „Дебелата кория” /с. Тенево/; Защитена местност „Лонгозите” /с. Коневец/; Защитена местност „Търнавски Бакаджик” /с. Победа, с. Търнава/; ЗЗ Адата-Тунджа - BG0002094 за защита на птиците /в т.ч. царски орел, малък воден бик, белоопашат мишелов, малък корморан, орел рибар, горска чучулига, бяла чапла и др./; ЗЗ Бакаджиците - BG0000402 за защита на местообитанията на Балканско-панонски благуново-церови гори, Източни гори от космат дъб, Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества; ЗЗ река Овчарица - BG0000427 за защита на местообитанията на сухи тревни и храстови

съобщества; 33 язовир Овчарица - BG0002023 за защита на птиците, както и други защитени територии и зони .

Налични са природни ресурси - климат, съхранена природа, биоразнообразие, защитени зони, язовири, реки и други, които благоприятстват развитието и съчетаването на различни форми на туризъм.

Следва да се отбележи, че в Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. /актуализация 2019/ богатата природа е посочена сред предимствата за развитие на територията, а недооценяването на ролята на културното наследство като фактор за икономически растеж, е сред предизвикателствата за нейното развитие.

Освен природните дадености, територията има и културно-историческо наследство. В местностите „Мерджумекя“ и „Кайряка“, в землището на село Драма са намерени най-древните следи от човешката култура. През годините, след системни и задълбочени изследвания е проучена изцяло селищната могила до Драма, като един от най-важните резултати е откриването на поселение от ранната бронзова епоха, от култура Черна вода III, за пръв път в Югоизточна България.

Голяма част от експонатите от село Драма могат да се видят в Археологически резерват „Тракийски и античен град Кабиле“, който е един от най-значимите археологически обекти на територията на община „Тунджа“. Селището възниква около светилището на Богинята Кибела. Поради стратегическото си местоположение бързо се разраства и се превръща във водещ икономически, религиозен и военно-политически център в Тракия. От началото на III в. пр. н. е. мястото е резиденцията на тракийските владетели Спарток и Скосток. Кабиле сече собствени монетни емисии. След окончателното включване в пределите на Римската империя на градът е един от най-важните военни лагери и в него е разквартирувана кохорта. През VI век градът е разрушен от аварите. В резултат на дългогодишните археологически проучвания в резервата може да се видят останките на много постройки, като неговите посетители могат да видят проучените експонати на открито и в музея към резервата.

Кабиле е включен като туристическа дестинация по проект „Тонзос – Магията на Тунджа“ – Маркетинг на туристическа дестинация Тунджа – Стралджа – Ямбол – Болярово“.

През територията на общината преминава и част от „Еркесията“. Историческите извори ни дават информация функциите и мащаба на вала, който има отбранителна функция, като граница между България и Византия.

В резултат на проведени археологически проучвания на РИМ-Ямбол са открити и останки от късноантична крепост северно от с. Голям манастир, в местността „Градището“. Тя е разположена върху най-високия връх от Манастирските възвишения. Археологическите проучвания към този момент показват, че мястото е обитавано в рамките на поне три епохи – ранно-желязна (1200-800 г. пр. н. е.), късно-римска III-IV в. и ранно-византийска V-VI в.

Тези обекти, както и много други находки, открити при археологически разкопки или теренни проучвания са много ценно културно наследство, което също има своя потенциал за развитие на туризма.

Интерес за посетителите на общината представляват и православните храмове в населените места, както и Девическият манастир „Рождество на Пресвета Богородица“ близо до село Кабиле. Манастирът е известен с неизчерпаемия животворен извор – аязмо, с лековита вода.

Храм-паметникът „Св. Александър Невски“, намиращ се в една от най-красивите местности за отдих и почивка – лесопарк Бакаджик, е проектиран от руския архитект Александър Смирнов, като олтарът и иконите му са изработени в Русия. На 12 март 1879 г. генерал Скобелев подарява на храма кръст и голямо

евангелие. Тук се съхранява и именития Заветен списък на загиналите в Освободителната война. До него се намира манастирът „Св. Спас“, а срещу храма, в тунел в скалите може да се разгледа параклиса „Исус и Самарянката“, в който има и аязмо.

В лесопарк Бакаджик е разкрит Посетителски център, в изпълнение на дейностите по проект „Тунджа и Сулоглу – Зелено бъдеще“, по Програмата за трансгранично сътрудничество.

С грижа за съхраняването и популяризирането на културата и традициите община „Тунджа“ осъществява богат и разнообразен Културен календар. Народните читалища в общината са 40, като те, заедно с клубовете на пенсионера, както и младежките организации, се включват активно в организирането и провеждането на планираните мероприятия.

Има изградена функционираща система за предоставяне на услуги в подкрепа развитието на изкуствата и извънучилищните дейности – Център за подкрепа за личностно развитие – Общински център за извънкласни и извънучилищни дейности „Тунджа“, с. Кабиле.

Наред с интензивната художествена самодейност на колективите, които се изявяват на общински, регионални и национални прояви, на територията на общината развива дейност единственият в областта професионален Фолклорен ансамбъл „Тунджа“, който е с дългогодишна история и традиции в танцовото, певческото и музикално изкуство. ФА „Тунджа“ и самодейните колективи спомагат за утвърждаване на положителния имидж на общината, като територия със съхранени култура и традиции.

Богатата гама от културни мероприятия, фестивали и празнични чествания с местен, регионален и национален характер е добра предпоставка за развитие на културен и фестивален туризъм.

Международният маскараден фестивал „Кукерландия“, с организатори общините Ямбол и „Тунджа“ безспорно е най-мощното събитие с потенциал за фестивален туризъм, което включва множество съпътстващи прояви. Обогатен с Национален кукерски празник „КУКЕРИАДА – Тунджа, Долината на кукерите“, той представя красотата на маскарадните игри от всички краища на страната.

Националният кукерски празник „КУКЕРИАДА – Тунджа, Долината на кукерите“ дава възможност на жители и гости на фестивала да се насладят на автентичните, характерни кукерски традиции по населени места в общината. Фестивалът, както и кукерските игри, които ежегодно се играят по населени места, популяризират общината като привлекателна дестинация със съхранени традиции.

През м. февруари 2021 г. община „Тунджа“ кандидатства пред Министерство на културата, с проект, предлагащ иновативен формат за провеждане на проявите свързани с „Кукерландия“ и „КУКЕРИАДА“.

„Кукерландия“ е пример за добро сътрудничество между двете общини, което допринася за запазване и популяризиране на традициите в региона и за развитието на туризма.

В Културния календар на Община „Тунджа“ са включени и други празници, които имат потенциал. Част от тези мероприятия са:

- Празникът на виното в с. Скалица, на който се извършва ритуалното зарязване на лозата и се организират конкурси за вино и ракия. Празникът се радва на голям интерес от жители и гости на селото. Празникът на виното е отлична възможност да се презентират винарските изби на територията на общината.

- Българо-гръцки събор в с. Голям манастир /събор на българи и гърци с корен от селата Генерал Инзово и Голям манастир/, който се провежда в

местността „Църквичката“, сред красотата на Манастирските възвишения. Там е изградена инфраструктура, подходяща за отдих и туризъм.

В Манастирските възвишения, в близост до с. Генерал Тошево е и живописната местност „Пиргуля“, също подходяща за отдих и туризъм.

- Пролетен празник на коня и конния спорт /Тодоровден/ в с. Тенево, който също привлича много участници и гости извън пределите на общината. На него се провеждат атрактивни надпревари за впрегатни и спортни коне.

- В пролетния празник на хармонията и красотата „От Цветница до Гергьовден“ са включени конкурси за автентичен обичай, костюм, обреден хляб, великденски яйца, гергьовски люлки и за индивидуални изпълнители. „От Цветница до Гергьовден“ е утвърдена във времето проява, чиято цел е съхраняване и утвърждаване в съвременния начин на живот на фолклорното изкуство (песенно, танцово, музикално, обредно и др.). Предоставя се възможност за изява на самодейните колективи. В рамките на празника се провежда и Пролетното надиграване „Ромбана“

- Празникът на традициите „Модата се мени, фолклорът остава“ също привлича стотици жители и гости на общината. Той дава възможност на гостите да се насладят на тунджанското танцово, музикално, кулинарно и приложно изкуство, да опитат храни по традиционни и изпитани рецепти. Те имат възможност да разгледат комплекса „Старата Акбунарска къща“, който представлява ансамбъл от сгради, пресъздаващи бита на акбунарци /по старото име на селото Ак бунар/. В трите зали са показани предмети и костюми, характерни за живота, занаятите и празниците на инзовци през над четиристотингодишната история на селото. Посетителите на комплекса могат да си направят снимки с традиционни костюми, да се учат да играят автентични местни хора, да свирят на народни инструменти и др.

В село Генерал Инзово се намира и гроба на прочутата българска пророчица баба Сребра. Всички нейни предсказания за събития след 150 - 200 и повече години са превърнати от народната памет в чудни легенди, като и до днес местното население вярва, че допира до паметника ѝ помага на болни и нещастни.

Организираното посещение на френски туристи преди години и чудесните отзиви показват потенциала на празника „Модата се мени, фолклорът остава“, който може да се доразвива с презентиране на местни изделия и храни, занаяти /млечни продукти, вина, мед и др./

Близо до село Генерал Инзово е и село Видинци, което е с променен облик в резултат на Пленера „От Видинци до Париж“, посветен на творчеството на големия български художник Джон Попов. Гостите могат да разгледат произведенията на младите творци.

В община „Тунджа“ се организират пленери, чествания на годишнини на бележити личности и събития, провеждат се и прояви, посветени на 22 април-ден на община „Тунджа“, Младежки фестивал в с. Безмер, както и много други мероприятия. Развиват се и контактите с побратимените общини.

Гостите на общината могат да разгледат и произведения на скулптора Иван Колев, с корен от община „Тунджа“ и почетен гражданин на общината. Негови творби са експонирани в Център за подкрепа за личностно развитие – Общински център за извънкласни и извънучилищни дейности „Тунджа“, с. Кабиле, община „Тунджа“. За почитателите на изкуството особен интерес представляват уникалните пластични решения на теми от анималистичната пластика, глаголически символи, съвременни композиционни решения, създадени върху основата на предмети от бита и културата на българина. В залите посетителите могат да видят освен фотосите на монументалните творби на автора, също и малка пластика, графични рисунки, акварели, пастели и др.

На територията на община „Тунджа“ е бащината земя на гениалния американски учен от български произход, създателят на компютъра Джон Атанасов. Неговият род води началото си от село Бояджик. Паметникът и музейната сбирка „Джон Атанасов“ се намират в центъра на селото.

В много от населените места на общината са издигнати паметници, в знак на почит и признателност към загиналите във войните. В лесопарк „Бакаджик“ е издигнат Мемориал на загиналите руски войни и български опълченци, където традиционно се отбелязва Трети март - Национален празник на Република България.

През годините община „Тунджа“ реализира на редица проекти, които имат основополагащо значение за привличане на туристи и създават възможности за практикуване на различни алтернативни видове туризъм. Тези проекти са надградени през 2020 г. с три проектни предложения по процедура № BG06RDNP001-19.218 – МИГ-Тунджа - Мярка 20 „Маркетинг, популяризиране и сертифициране на местното наследство, изделия и храни“ Реализирането на проектите, в центъра на които са локалните специфики и дадености, ще допринесе за комплексен, пълноценен и интегриран механизъм за устойчиво развитие, в това число и развитие на туризма.

ИЗВОДИ

Община „Тунджа“ предлага добри възможности за развитие на алтернативен туризъм, природни дадености и културно-историческо наследство, спокойна атмосфера, характерна за малките населени места, съхранени традиции, местни специфики, изделия и храни.

Същевременно са възможни и заплахи за развитието на туризма, произтичащи от състоянието на инфраструктурата и/или недостатъчната туристическа инфраструктура - леглова база, недостатъчно добро качество на предлаганите услуги, водещи съответно до разочарование на посетители и туристи. Недостатъчна е туристическата информация. Липсва достатъчен интерес към инвестиции в сферата на туризма. Наличието на нерегламентирани сметища също се отразяват неблагоприятно на околната среда и на имиджа на общината. Част от предизвикателствата за развитието на туризма зависят до голяма степен от волята и желанието на бизнеса да инвестира /напр. по отношение на места за настаняване и др./

Тези заплахи са преодолими, при правилна преценка на възможностите и очакванията, в добро взаимодействие и сътрудничество на всички заинтересовани страни.

Програмата развитие на туризма на Община „Тунджа“ за 2021 г. следва да се съсредоточи към намаляване на предизвикателствата и да се ориентира към валоризиране на предимствата, за да се постигне развитие на туризма и балансирано развитие на територията като цяло.

Тъй като богатата природа и културно-историческо наследство има в голямата част от територията на страната е необходимо да се наблегне на местните специфики, които правят общината разпознаваема. Важна стъпка в това отношение е създаването на регионална колективна марка, основана на местната идентичност, обединяваща символно местното културно наследство, местните изделия и услуги, която се предвижда по Проект „Създаване, развитие и популяризиране на регионална колективна марка на територията на МИГ-Тунджа, основана на местната идентичност“ и другите дейности, планирани в него.

ОСНОВНА ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА НА ОБЩИНА „ТУНДЖА“ ЗА 2021 Г.

Визията за България в Националната стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България, 2014-2030 г. /актуализирана версия 2017 г/. е „България - предпочитана дестинация за устойчив туризъм в четири сезона“ , а мисията - „създаване на условия за устойчиво развитие на дестинацията и туристическите райони, повишаване на конкурентоспособността на туристическия сектор и качеството на туристическия продукт, на основата на партньорство между всички заинтересовани страни“. В стратегически документи и много доклади, свързани с туризма, постигането на устойчив туризъм се разглежда като един дълъг процес, с непрекъснато наблюдение на влиянието на туризма върху различните сфери - екологична, културна, социална, икономическа, като при необходимост се предприемат действия, за да се поддържа баланс между тях в дългосрочен план.

Следвайки изводите от анализа и основните принципи, залегнали в стратегическите документи, Програмата за развитие на туризма на община „Тунджа“ за 2021 г. има за **основна цел** :

Устойчиво развитие на туризма и повишаване конкурентоспособността на туристическия сектор в община „Тунджа“ - територия със съхранена природа, култура, традиции, чрез максимално оползотворяване потенциала на местните ресурси и специфики.

За изпълнение на основната цел на Програмата са формулирани следните подцели:

- **Взаимодействие и сътрудничеството между заинтересованите страни – местна власт, местна общност, бизнес и други, за повишаване на качеството и конкурентоспособността на туристическия продукт, който да отговаря на очакванията на потребителите и пазарните изисквания.**
- **Преодоляване на предизвикателствата пред развитието на туризма на територията и съхраняване на нейните предимства. Подобряване на инфраструктурата, свързана с туризма и достъпа до туристическите обекти. Опазване на природата и културно-историческото наследство.**
- **Повишаване разпознаваемостта на община „Тунджа“ като целогодишна дестинация със съхранена природа, култура и местна идентичност. Развитие на алтернативния туризъм**

СЪБИТИЯ И ДЕЙНОСТИ В ОБЛАСТТА НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА „ТУНДЖА“ ПРЕЗ 2021 ГОДИНА

1. Постоянна актуализация на информацията за туризма в официалния сайт на общината - предоставяне на информация за туристическите обекти, маршрути, пакети и всички новости, свързани с туризма. Анонсиране на предстоящи културни прояви с потенциал за развитието на туризма.

2. Реклама на туризма в общината. Периодично актуализиране и/или изработване на нови материали - брошури, дипляни, каталози и др., популяризиращи

възможностите за различни видове туризъм - природно богатство, културно-историческото наследство, местни специфики, изделия и храни и др.

3. Създаване и популяризиране на нови туристически маршрути.

4. Подобряване на състоянието и достъпността на туристическата инфраструктура на територията на община „Тунджа“. Подобряване на състоянието на открити пространства и паркове за провеждане на културни събития и други общностни инициативи. Подобряване на условията за спорт и отдих в населените места.

5. Изграждане на Посетителски център.

6. Провеждане на кампании и други общностни дейности за опазване на околната среда и разумно използване на същата при създаването на условия за туризъм и отдих. Поддържане и опазване чистотата на територията на общината, включително и всички туристически обекти, пътеки и маршрути.

7. Развитие на териториалното сътрудничество, обмен на опит и добри практики в сферата на туризма, реализиране на съвместни проекти.

8. Устойчивост на приключили проекти, свързани с туризма, разработване и реализиране на нови такива, подпомагащи неговото устойчиво развитие, чрез ресурсите на европейското финансиране, държавния бюджет и от други източници.

9. Извършване на проучвания и анализи в сътрудничество с други институции и/или заинтересованите страни, необходими за повишаване на конкурентоспособността на туристическия сектор.

10. Взаимодействие и сътрудничество с народните читалища и местната общност за съхраняване и популяризиране на тунджанските традиции, идентичност и културно наследство, като основа за развитие на туризма. Подпомагане дейността и изявите на тунджански колективи, групи и др. за повишаване разпознаемостта на територията.

11. Реализиране на проявите в Културния календар на община „Тунджа“ за 2021 г., като възможност за културен и фестивален туризъм.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Община „Тунджа“, като съвкупност от 44 села, притежава спокойната атмосфера на малките населени места, всяко със своите специфики, в съчетание с богатството на природата / плодородната земя, климат, гори, реки, язовири, защитени зони, биоразнообразие/ и богатството на културно-историческо наследство, които са добра предпоставка за развитие на туризма.

Програмата за развитие на туризма в община „Тунджа“ за 2021 г. е съобразена с местните ресурси, специфики и потребности, като съдържа дейности, които да доведат до устойчиво развитие на туризма.

За успешното постигане на заложените цели е необходимо добро сътрудничество между всички заинтересовани страни, непрекъснат анализ на състоянието, корекции при нови обстоятелства, условия, трудности, с оглед на

постигане на необходимия баланс за развитието на туризма и територията като цяло.

Динамичната, нетипична обстановка през 2020 година, още повече открои нуждата от тази гъвкавост и адаптивност.

Програмата може да бъде актуализирана /при необходимост/, за да бъде в съответствие със заложените цели и приоритети за новия програмен период.

ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ

Необходимите средства за реализация на Програмата за развитие на туризма в община „Тунджа“ могат да бъдат осигурявани от следните източници: общински бюджет; държавния бюджет, ресурсите на европейското финансиране, дарения и други източници.